

Методичний коментар до уроку “Завітали в гості квіти”

Ода квітам

Вітаю, квіточки!

Ось вже й квітень на порозі. На нас чекає яскравий квітковий розмай. Квіти всю зиму готувалися до зустрічі з нами — накопичували сили, причепурювалися, готували модні сукні-пелюстки. Але ми бачимо квіти лише надворі. А що, як запросити їх до нас у гості? Як гадаєш, чи погодяться вони?

Запропонуйте дітям уявити та описати весняні квіти, розповісти, чим вони особливі та де ми їх можемо побачити.

- Що яким квітам подобається, а що — ні?
- Які в них характери? Які голоси?
- Як до них звернутися, щоб вони не відмовилися?

Діти можуть об'єднатися в пари: одна дитина грає квіточку, інша розмовляє з нею — знайомиться та запрошує в гості.

Знайомимося з художницею

Катерина Білокур — українська художниця-самоучка, майстриня народного декоративного живопису. Малювати почала з ранніх років, однак батьки цього не схвалювали й забороняли. Катерина продовжувала малювати потайки від рідних, використовуючи для цього полотно та вугілля.

Навесні 1940 року Катерина чує по радіо пісню “Чи я в лузі не калина була” у виконанні Оксани Петрусенко — української оперної співачки, однієї з найкращих виконавиць українських народних пісень і романсів. Вона звертається до співачки з листом, додавши до нього малюнок калини на полотні.

Малюнок вразив співачку. Вона звертається в Центр народної творчості, після чого до обласного центру надходить розпорядження знайти Катерину Білокур і поцікавитися її роботами.

Згодом три картини Білокур були включені до експозиції на Міжнародній виставці в Парижі. Тут їх бачить один із найвидатніших митців ХХ століття Пабло Пікассо. “Якби ми мали художницю такого рівня майстерності, то змусили б заговорити про неї цілий світ!” — вражений говорить він.

Тло на майже всіх олійних полотнах Катерини Білокур — просте, виконане чистим кольором, найчастіше синім або блакитним. Здебільшого Катерина Білокур малювала квіти. Нерідко в одній картині поєднувала весняні й осінні — така картина і створювалася з весни до осені. Кожна квіточка, гілочка, ягідка в рослинному світі художниці ретельно виписана, виділена, обведена світлим обідком.

Катерина Василівна сама робила пензлі з коров'ячої вовни, котячої шерсті, вишневих гілочок і жерсті від консервних банок. Саморобний пензлик був таким тоненьким, що нагадував голку.

Роботу Катерини Білокур можна порівняти з роботою вишивальниці. Усупереч правилам, народна художниця кріпила полотно на підрамнику, як вишивальниця кріпить вишивку на п'яльцях. Робити для кожної картини окремий підрамник для художниці було і складно, і дорого. Ось вона і знайшла дотепний вихід, підказаний технологією вишивання.

Квіти для Катерини Білокур були втіленням найошатнішої краси буття. Художниця їх ніколи не рвала. Малюючи квіти, Білокур ішла з мольбертом до них і працювала над картиною біля мальв чи кущів жоржин. Часто, задумавши намалювати якусь квітку, Катерина Білокур проходила багато кілометрів, поки не знаходила її.

“Квіти, як і люди, — живі, мають душу! А зірвана квітка — вже не квітка”, — вважала художниця.

Живі квіти

Запропонуйте дітям уважно роздивитися картину Катерини Білокур “Квіти”.

- Що насамперед привертає вашу увагу, коли дивитесь на картину?
- Які квіти зобразила художниця? Пригадайте їх назви.
- Що ви можете розповісти про них?
- Чи можуть ці рослини розквітнути одночасно? Чому?
- Як майстриня дібрала квіти? На що вона звертала увагу? Чому саме на це?
- Чи можна прибрати звідси хоча б одну квіточку? А додати?

Квіти на картині поєднані не в букет, а в рухливий казковий вир.

- Уявіть квіти живими істотами. Про що вони могли б розмовляти?
- Які новини переказали б одна одній?

Запропонуйте дітям відтворити розмову квітів.

Весняні квіти

Квіти у нас в гостях

Уявіть, як квіти у вазі стоять у вашій кімнаті й уважно її розглядають.

- Що їх цікавить найбільше?
- Про що квіти в букеті шепочуть одна одній?
- Чи подобається їм ваша оселя?

Відтворіть з однокласниками та однокласницями розмову квітів.

- Чи обов'язково квіти зривати, щоб запросити в гості?
- Чому часто нам здається, що квіти на клумбі мають радісніший вигляд, ніж квіти в букеті?

Невловима краса

Пригадайте, які натюрморти ми розглядали.

- Чим натюрморт відрізняється від інших картин? Що може бути на ньому зображено?

Натюрморт — це об'єднані в цілісну композицію зображення різноманітних об'єктів довкілля.

Натюрморт і пейзаж можуть бути схожими, але допитливий дослідник одразу помітить різницю.

Запропонуйте дітям знайти в інтернеті або в колекції власних малюнків пейзажі та натюрморти, показати їх у класі й довести, що правильно визначили жанр.

- Чим пейзаж і натюрморт схожі, а чим відрізняються?

Діти також можуть описати картини словами чи показати рухами. Наприклад — гілочка з грушами на дереві, груші в тарілці, квіти на клумбі, квіти у вазі, овочі на городі, овочі на столі, листочки на дереві, листочки на столі.

- Де можна побачити натюрморти? Що вони прикрашають?
- Чи тільки картини можуть бути пейзажами і натюрмортами?

Запропонуйте дітям вдома сфотографувати пейзаж і натюрморт, а потім влаштуйте виставку світлин.

- Що фотографувати складніше? Що — легше? Чому?
- Картина Катерини Білокур — це пейзаж чи натюрморт? Поясніть свою думку. Які ознаки пейзажу і натюрмарту вона має?
- Чи завжди легко визначити жанр картини?

Мої улюблені квіти

Уявіть квіти, які вам подобаються найбільше. Зберіть їх подумки та намалюйте букет із них.

- Поміркуйте, яка ваза пасуватиме до цього букета.
- Де ваш букет краще поставити?
- Що він нагадуватиме людині, яка милуватиметься ним?

Покажіть дітям світлини у презентації "[Різноманіття ваз](#)". Це надихне їх, коли малюватимуть натюрморт.

Діти можуть також намалювати вир квітів, як на картині Катерини Білокур, клумбу, галявину тощо.

Цю роботу можна продовжити

Запропонуйте дітям поміркувати, чому природу іноді називають мисткинею, майстринею. Діти можуть дослідити, які об'єкти природи схожі на твори мистецтва. Чим саме? Також вони можуть знайти відповідні світлини та пригадати, чи бачили вони такі об'єкти, коли та де.